

den dienst vermenen, door ons floop der pliceren.

Vandaar, dat de Heidenen onder de nadering van de Noachitische traditie, en onder de inwerking der gemeene gratie aldaar en offerande in stand houden; dat in Israël offerande en altaar door God zelve besteld en geheiligd zijn; en dat ook in Christus' kerk, zoolang de volending der eeuwen toef, noch het offer noch het altaar kan ontbreken.

Hieruit volgt echter nog in het minst niet, dat wij ook thans nog in de Christelijke kerk een steenen altaar of houten altaar plaatsen moeten, en dat op zulk een altaar ook nu nog een offerande moet worden gebracht.

Integendeel leert de Heilige Geest ons, zeer bijzonderlijk in den brief aan de Hebrëen, dat de dagelijks herhaalde offeranden onder Israël slechts een schaduwachtige beduidenis hadden, en uit het Aäronitisch priesterschap heenwezen op het priesterschap naar de ordening van Melchizedek, en dat de Christus, die dit priesterschap ontving, niet dikmaals offeren zou, maar integendeel, met één enkele offerande alles zou afdoen. Letterlijk toch staat er: *Miaai prosphoraai telosoeko.*

De geheele zinsneede in Hebr. 10 luidt aldus: *Want het is onmogelijk, dat het bloed van stieren en bokken de zonden wegneme. Daarom, komende in de wereld, zegt hij: Slachtoffer en offerande hebt Gij niet behoeft, maar Gij hebt mij het lichaam toebedeeld; brandofferen en offer voor de zonde hebben U niet behoeft; toen sprak ik: Zie, ik kom (in het begin des boeks is van mij gescreven) om uwen wil te doen, o God. Als hij tevoren gezegd had: Slachtoffer, en offerande, en brandoffers, en offer voor de zonde hebt Gij niet gewild, en hebben U niet behoeft (dewilke naar de wet geofferd worden), toen sprak hij: Zie, ik kom, om uwen wil te doen, o God; hij neemt het eerste weg, om het tweede te stellen; in welken wil wij geheiligd zijn, door de offerande des lichaams van Jezus Christus, éénmaal geschild. En een iegelijk priester stond wel allen dag dienende, en dezelfde slachtoffers dikmaals offerende, die de zonden nimmermeer kunnen wegnemen. Maar deze, één slachtoffer voor de zonden geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de rechterhand Gods (10: 4-12).*

Een geheel in gelijken zin lezen we in Hebr. 9: 22-28: *En alle dingen worden bijna door bloed gereinigt naar de wet, en zonder bloedstorting geschiedt geene vergeving. Zoo was het dan noodzaak, dat wel de voorbedelingen der dingen die in de hemelen zijn, door deze dingen gereinigt werden, maar de hemelsche dingen zelve door betere offeranden dan deze. Want Christus is niet ingegaan in het heiligdom, dat met handen gemaakt is, hetwelk is een tegenbeeld van het ware, maar in den hemel zelve, om nu te verschijnen voor het aangezicht Gods voor ons; noch ook, opdat hij zichzelf dikmaals zou opofferen, gelijk de hogepriester alle jaar in het heiligdom ingaat met vreemd bloed. Anders had hij dikmaals moeten tijden van de grondlegging der wereld af, maar nu is hij eenmaal in de volending der eeuwen geopenbaard, om de zonde te niet te doen, door zijns zelfs offerande. En gelijk het den menschen geest is eenmaal te sterven, en daarna het oordeel; alzoo ook Christus, eenmaal geofferd zijnde om veler zonden weg te nemen, zal ten anderen male zonder zonde gezeen worden van degenen die hem verwachten tot zaligheid.*

Het heiligdom is alzoo niet meer op aarde; de heilige plek is niet meer op aarde; het altaar is niet meer op aarde; de offerande is niet meer op aarde.

Het is alles verplaatst. Uit het schaduwachtig Jeruzalem naar het Jeruzalem daar boven, in het heiligdom bij God, waar Christus is, reël is in ons vleesch en bloed, en waar hij leeft om voor ons te bidden.

Een tweede offerande kan niet meer gebracht worden, want de één offerande van Christus is een volkomen offerande. Niet alleen de schuld is volkomenlijk verzoend, maar ook de gerechtigheid en heilichheid is volkomen volbracht. En het eenige offer dat overblijft, is het geven van ons eigen ik in den dood door de daad van het volkomen geloof.

Men mag alzoo niet zeggen, dat wij geen priester, en geen offerande meer hebben. Die hebben we zeer zeker. Alleen maar onze priester is in het heiligdom bij God, niet meer op aarde. En onze offerande moet niet nog gebracht, maar is gebracht, eens voor allen die gelooven, en het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt, is steeds voor Gods heilig aangezicht.

Hierop nu rust de overtuiging der Gereformeerde kerken, dat er in onze kerkegebouwen voor een altaar geen plaats is.

Waar een altaar is, moet een offer gebracht worden, en in zoover is de Roomsche Liturgie veel consequenter en logischer dan de Lutherische of Episcopale, daar toch de beide laatste wel het altaar bijhouden, maar zonder offer, overmits ze het brengen van een tweede offer, na de eenige offerande van Christus niet aandoen.

Daar nu wij, Gereformeerden, eveneens belijden, dat de offerande van Christus de eenige en volkomen genoegzame offerande, niet alleen voor de verzoening onzer zonden, maar voor de verzoening van de zonden der gansche wereld is (1 Joh. 2: 2), en alzoo een vernieuwd of aanvullend offer voor ons ondenkbaar is, betuigen we, dat ook het altaar voor ons vervallen is, en in onze gebouwen geen zin meer zou hebben.

Hiermede hangt dan weer saam, dat we in onze kerkegebouwen ook geen heiligdom meer zien, en dat de bedienaars van den godsdienst bij ons geen priesterlijk karakter dragen. En zulks in het minst niet, alsof we waanden het zonder heiligdom, en zonder priester, en zonder altaar, en zonder offer te kunnen afdoen.

Dit is het minst niet.

Ook wij erkennen eerbiediglijk een heiligdom, een priester, en een offerande van nood te hebben, zoolang we nog niet zonder vlek of rimpel op de nieuwe aarde in het rijk der heerlijkheid onzen God kunnen dienen. Dit vlooit voor ons rechtstreeks voort uit de kennis onzer zonden, uit het diepe besef van onze schuld, en uit de droeve wetenschap, dat onze heilichheid nog niet boven de allereerste kleine beginselen der volmaakte gehoorzaamheid uitgaat.

Alleen maar, op grond der Heilige Schrift, beschouwen we alle Aäronitisch priesterschap als vervallen, het priesterschap naar de ordening van Melchizedek ingegaan, en daarom verouderd en weggenomen, al wat onder Israël niet dan schaduwachtige en zinbeeldige beduidenis had.

Ons heiligdom is daarom niet meer op aarde, maar in den hemel. Onze priester niet meer een zondig mensch, maar de Christus in de hemelen. En onze offerande is niet meer iets, dat wij God opdragen, maar dat ons van Godswege wordt aangeboden in het Lam, dat geslacht is, dat voor ons stierf en overwon.

Natuurlijk ontkeent de Roomsche kerk dit alles op zich zelf niet. Integendeel ze beaamt dit. Maar nochtans heeft ze gemeend, de realisering van de rijke en volle genade die hier in ligt, te moeten binden aan een menselijke daad, die op aarde geschiedt zou, en waarbij ze gestreefd heeft naar de verbinding van deze beide ideeën, om eenzijdig alle heil uit de eeuwige offerande van Christus af te leiden, en toch anderzijds de priesterlijke bediening van een offerande op het altaar hier beneden in stand te houden.

Uitgangspunt hiervoor bood het heilig Avondmaal.

Bij dat heilig Avondmaal werd een tafel gezeijd, op die tafel werd het brood gebroken en de beker rondgediend, en bij die tafel was er een die voorging, onderwijl de anderen er lijdelijk bij verkeerden.

In meer dan één hoogaltaar, b.v. in dat van den Dom te Halberstadt, en in het Romaansche altaar van het St. Molk, is zelfs thans nog die afleiding van het altaar uit de tafel des Nieuwen Verbonds zichtbaar, in zooverre deze beide altaren nog poeten hebben waarop ze rusten.

Daar echter het tafellaken, dat van de Avondmaalstafel afhangt, al spoedig tot op den grond reikte, iets waardoor de poeten van de tafel onzichtbaar werden, is voor de tafel allengs een langwerpige steenen of houten vierhoek in de plaats gekomen, en zoodoende de oorspronkelijke tafel geheel in een steenen of houten altaar overgegaan.

Het aanzitten aan de tafel verviel hierdoor, en werd vervangen door een nederknien van de enkelen voor het altaar, gelijk dit zelfs nu nog in de Lutherische en Episcopale kerk plaats grijpt.

Onze Gereformeerde kerken hebben dan ook het altaar niet alleen negatief uit onze kerkegebouwen verwijderd, maar er positief het aanzitten aan de Avondmaalstafel voor in de plaats gebracht. De gewoonte in sommige Gereformeerde kerken van Frankrijk en Zwitserland, om brood en wijn rond te dragen, naar een ieder op zijn gewone zitplaats, of ook, aan de enkele geloovigen, den een na den ander, aan een kleine tafel te bedienen, is een inconsequentie die te veroordeelen is.

Toch verbiedt ons onze plaatsruimte, om hierop nu reeds het vereischte licht te werpen.

We stellen dit daarom uit, tot we, na afloop der zomervacantie, deze opstellen hervatten kunnen.

Onze Koloniën.

Van een Zendingsvriend uit Indië ontvingen we een belangrijk schrijven, waaruit we zonder zijn naam te noemen, het volgende onder de oogen onzer lezers wenschen te brengen.

Wat den zedelijken steun betreft, de Regering zelve was in de laatste tientallen jaren, meen ik, de Zending goed gezind. Bij vele van hare dienaren, ambtenaren van het Binnenlands Bestuur was dit helaas niet altijd het geval. Ik hoorde van beklompen ambtenaren, wien het tegenstond, dat de Christen-Indiërs zich niet zoo onderdanig betoonen als, laat mij liever zeggen, zich meer mensch voelen, dan hun Mohammedaansche of Heidenische rasgenooten, en die daarom de zending tegenwerkten. Waar echter dergelijke onwil tegenover de Zending zich nu nog mocht voordoen en ter oore komen van den tegenwoordigen landvoogd, daar zouden dergelijke ambtenaren spoedig op afdoende wijze tot de orde worden geroepen. Het zou wellicht goed zijn dat de zendingen dit positief wisten.

Wat den stoffelijken steun betreft door de Regering te verlenen, ik lees in uw rede dat de Regering de Zending niet rechtstreeks mag noch kan steunen en dit ziet ook op steun door middel van subsidie: refereer ook blz. 27 der Handelingen der Kamer onderaan de blz. U gaf dit den minister uitdrukkelijk toe. Ik kan hier niet Uwe zinswijze deelen. Dat de Regering niet zelve door hare ambtenaren beheerd kan optreden, dat zij zelfs bij het steunen van de Zending met bedachtzaamheid moet te werk gaan, wie zal dit ontkennen. Zoo zal zij niet de zendingen zelve moeten aanstellen of wijzen, noch hun een traktement geven, waardoor zij ambtenaren zouden worden. Zoo zal zij zelfs wellicht uit een politiek oogpunt beter doen met zich te onthouden van het subsidie verleen aan het bekeeringwerk van zendingsgenootschappen, waar dit werk plaats heeft onder leden, die reeds een meer ontwikkelde godsdienst als den Mohammedaanschen of Hindoeschen belijden, waaraan zij gehecht zijn, en die in den steun door de Regering vriendt tot bestrijding van hun godsdienst aanstoet zouden kunnen geven en politieke verwikkelingen veroorzaken. Maar is het zoo vreemd te achten, dat, waar de vrije maatschappij ten onzent te kort schiet in het zendingswerk onder de Heidenen, de Regering dat zendingswerk door subsidies zonde in de hand werken? Vooreerst het effectief steunen der zending door giften of subsidien, hetwelk volgens den Minister (blz. 26 der Handelingen) niet op den weg der Re-

gering zoude liggen, heeft in werkelijkheid sinds tientallen van jaren reeds plaats, wat aangaat de zending op de Sangi- en Talauer-eilanden, vroeger ook wat aangaat de zending elders. Ik veroorloof mij U te wijzen op den post voorkomende op hoofdstuk II der Indische begroting van dit jaar, afdeling V, onderafdeling 60, letter c (toelagen en onderstanden van zendingen en zending-leeraren; de leeraren zijn sinds eenige jaren (sinds 1885) weggevalen), een post welke reeds op de begroting voor 1866 voorkomt en vroeger hooger was dan tegenwoordig. In 1866 f 34060, in 1876 f 17200.

En waarom zou het steunen der zending onder de heidenen niet plaats hebben? De Staat steunt vele instellingen en werken waarvan hij, zonder dat hij daarom zelf het werk in handen wenscht te nemen, het doel op prijs stelt en bevordert wil. Kan het den Staat nu onverschillig zijn het binnenland van Borneo, op Celebes, op Noord-Halmahera, op Boeroe, op Ceram, op Timor, op Flores, op Nieuw-Guinea in de plaats van wilde en woeste volkstemmen, vreedzamen Christenen te hebben wonen? Het belang van den Staat bij de kerstening ligt voor de hand. Daarom zou de Staat geen subsidies kunnen geven aan zendingsgenootschappen, welke zich die kerstening tot taak stellen? Dergelijke subsidies zullen het tiendubbele bedrag uitsparen, anders aan politiebuitenen en soldaten uit te geven.

Ten slotte wilde ik uwe aandacht verzoeken voor deze vraag: Is er tot op dit oogenblik niet in verhouding te veel werk gemaakt van de zending op Java en veel te weinig van die op de buitenbezittingen? Wanneer ik de zendingen in Indië optel, dan vind ik er een groote 80 op de uitgestrekte buitenbezittingen (waarvan alleen 52 zegge 53 van het buitenlandsche Rijnlandsche Zendingsgenootschap) en een 40 tal zendingen op Java. Nu is het van algemeene bekendheid dat het bekeeren van Mohammedanen, waar de gansche bevolking eener streek Mohammedaans is, om allerlei redenen zeer moeilijk en slechts uiterst langzaam gaat. Daarentegen is het kerstenen onder de Heidenen veel gemakkelijker, levert onmiddellijk veel groote resultaten op. Uit bijlage Z van het Koloniaal Verslag van 1896 putte ik de volgende cijfers. In de buitenbezittingen, waar men kan zeggen dat uitsluitend gewerkt wordt onder de heidenen, komen op een gemiddelde bevolking van 6,112,698 zielen 338,340 Protestantsche inlandsche christenen voor. Op Java, waar alleen Mohammedanen wonen en uitsluitend onder Mohammedanen gewerkt wordt, komen op een bevolking van 25,372,247 zielen 20,281 Protestantsche inlandsche christenen voor, onder welke laatste dan nog een $\pm$ 2000, behoorende tot de gezinnen van Ambonische soldaten. Voor de Roomsche-Katholieke inlandsche christenen (ad 29,062 zielen) is uit de aanwijzing opgeven moeilijk een verdeling tusschen Java en de buitenbezittingen te maken.

Naar het mij voorkomt is het onverwijd werk maken van de evangelisatie op grotere schaal onder de heidenen op de buitenbezittingen van overwegend belang.

1°. Wachten wij nog langer, zoo zullen de Mohammedanen ook onder de heidenen weer meer en meer proselieten maken, vooral op Sumatra, op Celebes, op Halmahera, en dit zal het arbeidsveld voor de Christenen alweer moeilijker en kleiner maken. Zoo is ons indertijd ook het stuk van Noord-Celebes, grenzende aan de Minahassa, ontgaan.

2°. Krijgt men daar onmiddellijk grooter krachtontwikkeling op de buitenbezittingen en groote Christenbevolking in onze Archipel, zoo zal die dadelijk een tegenwicht tegenover de Mohammedanen vormen en zullen van zelf de propagandisten voor het kerstenen ook in Mohammedaansche landen veel gunstiger worden, ook door waarschijnlijke immigratie van Christenen.

3°. Wordt het resultaat der zending dadelijk tastbaar grooter, zoo zal men er in Nederland ook meer voor over hebben.

Zou het dus geen overweging verdienen dat de groote zendingsgenootschappen ten onzent als daar zijn: de Nederlandsche Zendingsgenootschap en het Nederlandsch Zendingsgenootschap, beiden te Rotterdam, het Java-Comité gevestigd te Amsterdam, de Zending van de Gereformeerde kerken in Nederland onder de Mohammedanen en Heidenen, voorloopig minder krachten wilden aan het maken van verdere propaganda op het Mohammedaansche Java, doch zich daarentegen met alle kracht toelieden op de kerstening op de heidenische buitenbezittingen. Natuurlijk is het niet mijne bedoeling dat de eenmaal gekerstende Javanen daarom aan hun lot zouden worden overgelaten: alleen zou voor hen slechts het hoogst noodige afgezonderd moeten worden. Zelfs zoude het niet meer dan rationeel zijn dat, wat betreft die 20,000 inlandsche Christenen die er op Java zijn, de Staat geheel hunne geestelijke verzorging op zich nam, door de aanstelling van hulppredikers of anderszins, dan zouden de Zendingsgenootschappen zich voorloopig geheel van Java kunnen terugtrekken.

Een zeer ernstige, en hoogst gewichtige vraag, die tot nadenken stemt, maar die natuurlijk niet voor onoverwilde beantwoording vatbaar is.

Nit de Pers.

In *Hollands Kerkblad* stort Ds. Sikkel dit aangevend klaaglied uit:

Maar toch
Neen, mijn lezer! mijn broeder! mijn trouwe, vriendelijke lezeres ook! weestdooft mij niet. Ook de smart der ziele heeft haar recht. Zelfs Davids roeping tot troon en kroon kon de klacht over de bergen van Gilead niet smoren op zijn lippen; de klacht over de bergen van Gilead, waar de helden gevallen zijn in het midden van den strijd! — waar der helden schuld smadelijk is weggevoerd; terwijl de Filistijnen juichen, de dochters zelfs der onbesnedenen opgeropen van vreugde!
Davids klacht: Jonathan! mijn broeder Jonathan! Ik ben benauid om uwentwil!

Want ook op de erve onzer vaderen was hij de gehouden verkiesing voor de Kamer engetwijfeld sprake van een strijd tegen de Filistijnen om de erve Gods.

En in dien strijd ontging den belijders van den God Israëls, den belijders van den Christus, de overwinning.

Het ging om de vraag, of in de nieuwe sociale ontwikkeling van ons volk, welke we tegengaan, in de nieuwe regeling der levensbetreft, in de nieuwe wetgeving, die ons wacht onder de regering onzer Koningin, die aanspraak is, de Schrift als Gods Woord zou meespreken in het vraagstuk van den bodem, in de verhouding der beoormiddelen van rechten, in de verhouding van meester en knecht, van rijk en arme, in de zaak van de Zondagrast, van de prostitutie, van den sterken drank, van het neo-malthusianisme, van kroon en volk, van kapitaal en arbeid, of de Schrift zou meespreken tot leiding der regering, ja of neen.

De liberalen zeggen neen. Zij erkennen geen Woord Gods. Ook voor de ethischen is de Schrift in heel de wetgeving van het Oude Testament, altemint in de natuurlijke dingen, zelfs in het scheppingsverhaal niet Gods Woord. Zij behooren in dit opzicht stellig bij de liberalen en willen dus ook niet van een recht der Schrift op de erve der politiek weten. Slechts de *monarchale rede*, gelijk alle ongelovigen dat willen, blijft in de staatszaken voor de ethischen over.

Wij, Calvinisten, staan in dit stuk om de eere onzes Gods en het heil van land en volk, ook van Oranje, bevestigd geschaard om de banier der Heilige Schrift. Clerical zijn wij in geen deele, voor kerkelijke heerschers strijden wij juist het allerminst, wij hebben zulke heerschers integendeel voor altoos afgeworpen; wij verworpen alle heerschappij van menschen over de kerk, en alle heerschappij van de kerk over de menschen. Slechts voor het recht der Heilige Schrift als de lamp ook voor de regering staan wij pal; dat en dat alleen is onze positie.

En de Roomschen? Zijn zij hierin met de liberalen of ethischen verenigd? Gelukkig niet. In zijn Encyclyc, een zeer breed gedrukt brief, heeft de Paus er de Roomschen nadrukkelijk op gewezen, dat zij in deze vraagstukken, die niet de kerk, maar die land en volk, arbeid en brood raken, naar de Schrift hadden te vragen, en daarin met de protestanten, die voor de Schrift bogen tegen het *angefoh* en den *afval*, moesten samenwerken. Daarom hebben dan ook de Roomschen in ons vaderland hun program voor de verkiezingen 1866 gesteld, dat dit met onze bedoelingen overeenkwam.

En met ons, Calvinisten, streiden zij toen bij de stembus, om een liberale ongelovige regering tegen te houden en om het optreden eener christelijke regering, in welke hunne mannen met onzen leider in een sociale hervorming naar de Schrift werkzaam zouden zijn, mogelijk te maken.

En nu, — de schoone hope, dat wij zoo onze mannen tot heil des volks als ministers der koningin zouden zien optreden, is verijdeld — op een wijze, die met geen naam is te noemen. Goddeloos en onzedelijk is in één woord, de wijze, op welke men ons bestraft en lasterde van ons broeden. Goddeloos en onzedelijk het bedrog, waarmee door vele liberale bladen, geschriften en menschen de onkundigen zijn verleid. Men heeft ons mishandeld, mishandeld onder naam, ons recht en onze eere, heel onze positie, onze mannen en onzen arbeid. Onze beste mannen, om nu geen anderen dan Heemskerk en Van Asch Van Wijk te noemen, zijn daardoor verworpen en vertreden, waar ze met dankbare liefde ontvangen hadden behooren te worden. En behalve wij, — Roomschen zijn ook menschen! — de Roomschen zijn behandeld zó schandelijk, zó leugenachtig, zó lasterlijk, dat deze zonde tegen den naam roept tot den Heere Zebaoth met al het onrechtvaardig vergoten bloed, waarvan de historie gewaagt.

En wat het meeste, het diepste smart!
Wij hebben aan dit laaggesonken, onbeschaamd liegende ongelof den triomf bezorgd! Wij hebben deze nachtelijke bende aangevoerd en aangevoerd? Wij hebben die speculatie, om door bedrog zelfs geloovige maar eenvoudige en onkundige protestanten voor den opzet van het ongelovige liberalisme te winnen, aangegeven en ingezet? Wie hebben langs een omweg, liegende dat het tegen Rome ging, het volk opgehitst, om onze banier voor het Woord Gods over te leveren aan het ongelof?

... O, noemt den Judasman niet! Hier bijt de slang aan den weg, voor welke Jacob in zijn sterren sidderde!

Hierin is poëzie van het hart.
Echte lyrik, die in eigen smart ander smart mededeelt, en daarom stillen kan.

Officiële Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 9 Juli.

Classis Zwolle.
Vergadering te Zwolle D. V. Donderdag 5 Augustus a.s., des voormiddags 10 uur. Punten voor het Agendum worden ingewacht vóór 25 Juli bij den scriba van de Gereformeerde kerk te Genemuiden. Namens den kerkeraad der roepende kerk te Genemuiden, A. v. d. Pol, Scriba.
Genemuiden, 5 Juli '97.

Classis Meppel.
Vergadering der Classis op Dinadag 10 Augustus te Meppel; aanvang 9 morgens 9 uur. Stukken voor het Agendum vóór of op 24 dezer in te zenden bij den eerstondergetekende.
De kerkeraad van de roepende kerk te Ruinerwold en Koorhage, H. v. d. Veen, Praeses, L. Jonker, Scriba.
Ruinerwold, 6 Juli '97.

Classis Harderwijk.
Vergadering der Classe D. V. op Woensdag 11 Augustus des voormiddags precies ten 10 ure, in het kerkegebouw der Gereformeerde kerk Harderwijk B.
Stukken voor het Agendum in te zenden vóór 31 Juli.
Namens den kerkeraad van Putten, H. v. Kuik, Praeses, G. v. d. Zanden, Scriba.

Kort Verlag van de Provinciale Synode der Gereformeerde kerken in Noord-Holland, gehouden te Amsterdam den 30sten Juni 1897.

1. Ds. L. Neijens opent deze vergadering op de gewone wijze met gebed.

2. De credentia-brieven worden nagezien, en na de afgevaardigden van Alkmaar te hebben gehoord, in orde bevonden. Alle prim afgevaardigden zijn tegenwoordig.

3. In het moderamen nemen zitting: Ds. L. Neijens praeses; Ds. B. van Schelven assessor; Ds. D. Bakker en Ds. H. Louman Beijer scriba.

4. De notulen door het moderamen der vorige Synode vastgesteld en goedgekeurd, worden gelezen.

5. Het agendum, vermeerderd met enkele nagekomen punten, wordt vastgesteld.

6. a. Het rapport over de peremtoire examina wordt gelezen en voor kennisgeving aangenomen.

b. Het rapport over het studiefonds wordt gelezen.

1. Het niet toepassen van de exceptie genoemd in art. 7c van de regeling voor het studiefonds wordt besproken.

De volgende motie wordt voorgesteld:

De Provinciale Synode, gehoord hebbende de deputaten voor het studiefonds, de verklaring van het reglement door de deputaten gegeven in het midden latende, oordeelende dat de deputaten niet gehandeld hebben tegen het reglement, gaat over tot de orde van den dag. Deze motie wordt aangenomen.

Het financiële rapport over het studiefonds wordt gelezen en voor kennisgeving aangenomen. Het batig saldo bedraagt f 356,12 1/2.

7. Het rapport over de Hulpbehoevende kerken wordt gelezen en voor kennisgeving aangenomen.

Het financiële rapport wordt gelezen. Het batig saldo bedraagt f 382.

8. Het rapport over de kosten der vorige Synode wordt gelezen, en voor kennisgeving aangenomen. Voor de regeling van de kosten dezer Synode worden aangewezen de Bb. Bekking en Groenendijk.

6. Het rapport over het archief der Synode sinds 1892 wordt gelezen en voor kennisgeving aangenomen.

7. De morgenzitting wordt gesloten, waarna Ds. Stadij voortgaat in dankgebed.

8. De voorstellen van de deputaten voor het Provinciale studiefonds worden behandeld en aangenomen. De aanvragen van twee broeders om ondersteuning ter Provinciale tafel worden toegestaan, en deputaten voor het studiefonds opgedragen voor de regeling hiervan te zorgen.

9. De voorstellen van de deputaten voor de Hulpbehoevende kerken worden besproken, en aangenomen.

In de eerste categorie wordt toegezegd aan: De kerk van Hoornt f 100, van Velzen f 70, van Edam f 275.

In de tweede categorie wordt toegezegd aan: De kerk van Hoornt f 30, van Medemblik f 90, van Sloterveg f 105, van Hollisloot f 30, van Nieuwendam f 90.

10. Deputaten aangewezen om de boeken na te zien van den penningmeester voor Hulpbehoevende kerken en het Provinciale studiefonds rapporteren, dat alles in goede orde is bevonden.

De rekening voor de kosten der vorige Synode is nagezien en in orde bevonden, met een batig saldo van 0.87 1/2.

11. De aanvraag om financiële ondersteuning van de kerken der Classe Alkmaar, ten behoeve van de kerk van Alkmaar, ter verzorging eener predikantsweduwe, wordt na bespreking teruggenomen.

Het voorstel, dat elke Classis één deputaat benoemt tot het deputatschap der Provincie ter regeling van de ondersteuning aan de kerken in de Provincie, geroepen om te voldoen aan Art. 13 D. K. O. wordt aangenomen.

Den deputaat te benoemen door de Classis Edam wordt opgedragen, deputaten bijeen te roepen.

Deputaten worden gemachtigd voor nieuwe gevallen voorloopig hoogstens de heil der uit te keeren som toe te staan.

Deputaten moeten ter Provinciale Synode steeds komen met een volledig geatstuerde voordracht.

De Synode dringt aan, dat de kerken blijven collecteeren.

12. Het voorstel van de kerken der Classe Alkmaar, dat de Provinciale regeling gemaakt worde, wordt met algemeene stemmen verworpen.

13. Aan een emeritisch predikant wordt voor een jaar een ondersteuning toegezegd van f 50, te voldoen uit de collecten, die gehouden worden voor de kas voor emeritische predikanten, predikanten-weduen enz.

14. Inzake het protest tegen een besluit der kerken van de Classe Alkmaar inzake een doorbediening te den Helder wordt besloten, drie deputaten te benoemen, die het volgende jaar de Synode zullen dienen van advies. Tot deputaten worden benoemd: Ds. B. van Schelven, Ds. L. Neijens en Ds. W. Breukelaar.

15. Het volgende voorstel wordt aangenomen: Indien uit de Provincie tusschenstijdlyk vertrekken, degenen die door de Synode gedeputeerd en benoemd zijn voor eenige zaak, zal de Classis waartoe hij behoort, die de Provincie verliet, een plaatsvervanger benoemen.

16. Ds. van Schelven deelt mede, dat het rapport inzake Broek op Langendijk, onschoon ingezonden, in het ongereede is geraakt, en dus niet ter tafel kon worden gelegd. Namens den kerkeraad wordt medegedeeld, dat het rapport door hem is gelezen en conform bevonden, en dat de meeste moeilijkheden uit den weg zijn geruimd.

17. Op de vraag, of er moet gehandeld naar Art. 5, 2e alinea van de regeling voor het studiefonds, wordt geantwoord:

De Synode houdt zich aan het reglement.

De kerk van Haarlem A, B, C wordt aangewezen als roepende kerk voor de Synode van 1898.

De praeses Ds. Neijens sluit de vergadering, en gaat voor in dankgebed.

In naam en op last der Provinciale Synode voornamelyc,

H. LOUMAN BEIJER, Scriba.

Buitenland.

(Vervolg en slot.)

Transvaal. Verhouding tusschen blanken en kleurlingen.

Besleffende dat een meer gemeensame omgang tusschen blanken en kleurlingen groot gevaar oplevert voor hunne nationaliteit, zijn de boeren er toe geleid, hetzij dan meer of min bewust, om alle meer intieme verhouding tot de kleurlingen te vermijden, ja als zondig te brandmerken. Men mag het als een nationale deugd in de boeren roemen dat zij zich zoo gestreng daaraan houden.

Een Transvaalsche boer redeneert aldus: Wanneer ik met een kleurling in één kerk zit, met hem in engeren kring het H. Avondmaal gebruik en hem geheel als mijn broeder of zuster ga behandelen, mag er ook in beginsel geen bezwaar zijn om toe te staan, dat mijn zoon of dochter met een kleurling in het huwelijk treedt. En tegen deze vermenging is hij terecht met alle macht gekant.

Nu kan men tegenwerpen dat een meer gemeensame omgang niet bepaald tot huwelijken of vermenging behoefte aanleiding te geven; doch de Kaapkolonie bewijst het tegendeel. Kan men, in Holland zijnde, meenen dat dit gevaar zoo groot niet is, omdat men waant dat Kaffers, zulke leelijke zwarte afwijkingen, met hunne van de blanke bevolking afwijkende gelaats trekken, nu juist niet tot de schoonste voorwerpen der schepping behooren en het daarom niet spoedig zal gebeuren dat men op die personen zijn hart zetten zal, toch vergist men zich daarin zeer. Immers zijn de Zulu's en Hottentotten, zooals Gods Woord het uitdrukt: »schoon van gedaante«, al kan men er het »schoon van aangezicht« niet bijvoegen. Voegt men nu hierbij de algemeen bekende sinnelijkheid van het vrouwelijk geslacht der volken, dan besiet men levendig dat meer gemeensame verhoudingen, een wezoniijk gevaar voor de blanke bevolking opleveren. En daar nu de Boeren ook uit Gods Woord gelezen hebben, hoe vermenging met andere volken vaak de kinderen Israëls ten val gebracht hebben, zoo leven zij in kerk en school en huisgezin afgezonderd van de kleurlingen. Voor de bewaring van hunne nationaliteit is het te hopen dat deze toestand aldus blijve.

Dit behoort echter geen beleids te zijn voor de zending onder die volken; het is mijne overtuiging dat het de dure roeping is van de blanke bevolking hen het Evangelie te verkondigen.

Vooral ook in het huisgezin moeten de verhoudingen niet te vertrouwelijk worden, want het is een feit van algemeene bekendheid, dat wanneer men den kleurlingen den vingertop geeft, zij de geheele hand nemen. Bovendien beschouwen zij een zeer goede humane behandeling als een teeken van vrees van de zijde der blanken. Heeft men een Kaffer-bediende, zooals ieder